

helyemet. Egyébiránt a' t. társaság' javát, becsületét, a' nemzeti litera-
tura' virágzását, a' mennyire egésségem, erőm, hivatalos gondjaim enge-
dendik, ezután is, mint eddig, előmozdítani hazafui szent kötelességem-
nek fogom tartani: ki magamat a' t. társaság mélyen tisztelt minden
úri tagjai kegyébe, hajlandóságába továbbra is alázatosan ajánlva, meg-
különböztetett tisztelettel maradtam

Tekintetes Titoknok Úrnak
Debreczen, Sept. 16 d. 1837.

alázatos szolgája
Péczely József.

BALKÁNYI KÁLMÁN.

RADVÁNYI VERSESKÖNYVEK.

(Harmadik közlemény.)

A FOLIO-KÖTET VERSEI.

1714—1776.

I.

Az Éva almájának eredete s értelme.

Ez már régi kérdés s rendes feszegetés,
Hogy midőn Édenben lőn első teremtés —
Vajjon mi lehetett Évának almája?
Ama híres gyümölcs, természet csudája,
Jónak és gonosznak tanító plántája,
Egy szóval: Istennek titkos almája.
Ebben botránkoztak világiak s szentek . . .
Sokan megbotlottak, sokan beléestek;
De én csak így viszem könnyű értelemmel,
Mivel a csudákat nem érem eszemmel,
Hogyha Ádám uram e titkos almára
Vágyván, nem veit volna abból a fogára —
Talán nem írhatnám most Éva napjára,
Hogy sok áldás szálljon *Prónay Évára*.

Ezért pálczakötőt várok nagyasszonyom,
S addig is kacsóját ezerszer csókolom.

Barcsay kapitány.

(A kötet 6. lapján.)

II.

*Egy vadászat a XVIII. sz. közepe táján.*¹

— Radvánszky János verse, 1755-ből. —

1. Kazán a vadászok mondják egykor reggel,
Mihez kelljen nyúlni és ugyan mi véggel?
Egyezik a tanács: menjünk reménységgel
Nyulazni, csak közöl jövőnk nyereséggel.

¹ E cím a kiadótól való.

2. Végezésre fogják kocsiban lovakot,
Bancsit is nyergelik, veszik a flintákat,
Pározzák nyújtózó, ásító kopókat
Beregben azonnal ugratnak nyúlakot.
3. Informator uram első puskázásban
Mondja ne, tu-tu-tu, hamar bánatjában
Gyurka lovász arra nyaka-szakadtában
Hahó-hahó kiált nyúl gyilkosságában.
4. Andris, Kuhta, Argus nyúl kinézésében
Csakhamar keresve lát egyet fektében.
Nenihora hívja az urakot rendben,
Maga penig nézi, mintha volna lesben.
5. Az úrnak újjával — ám ott van — mutatja,
Dólt fa árnyékában, kórok közt nem látja,
Ététből mégis puskáját pattantja,
Nem mozdulván a nyúl, — gondolja sajátja.
6. Gyölekezevén többen nem tudjuk kinézni,
Azonban a kuhta nem szűnik esködni,
Vallja megvont nyúlnak szemét pillogatni,
Még égő fojtást is orra előtt lenni.
7. Fojtásnak céljára a zöld Bundást híja,
Csaknem az orrához, de nem sől puskája,
Ilyen sík vásárban rét felé ajtója
A nyúlnak, de mégis éri végső baja.
8. Magam, kuhta, lovász sőtjük puskáinkat
Utánna hójába . . . követi azokat,
Dárda-forma hosszú szerető flintákat,
Hori-horgas András rettentő nyúlakat.
9. *Toporczy Pál* úrnak végtire lövése
Sok nyúlnak, sok vadnak koporsó szerzése;
Lefekteti szegényt, ez lón végezése,
Testamentumának véres megjegyzése.
10. Mentoromnak lenni, ha magamat nézem,
Vadász-mesterségben Acteonnak hiszem —
Mindenkor intését tisztelettel veszem,
Jó emlékezetét krónikában tészem.
11. Továbbra még egyet csakhamar ébresztnek,
Kényes, Morsa, Lárma, nincs mása Békesnek,
Pandur, Vidrás, Hangos utánna serkennek,
A nagy bolond nyúl is ad dolgot ezeknek.
12. Sehol nincsen nyugta, Sajótól a hegyre,
Szüntelenől hajtják fel s alá szélekre,
Végtire nem tudja hová menjen s merre?
Lankadván szegénynek lábainak ere.
13. Jó kopóink előtt irlagmat nem talál,
Végtire midőn már érdegli a halál,

Nyihogó jajára mindenfelől szólal:

Zase, nedaj, varuj, Samko nem fut de száll.

14. Fogoly, császármadár hetven számra mégyen,
Két róka, ötven nyúl, . . . talán elég légyen
Mostan, de hogy farkas nincsen: egy kis szégyen, —
A ki ezt nem hiszi pecczérünk ké légyén.

Kaza, 7-ma, 9-bris 1755.

Radvánszky János.

(A kötet 13—15. lapjain.)

III.

*Platthy András emlékverse 1760-ból.*¹

HanC FaCIant MagnI LongIVs Ire Del

Itt lakó úri rend esméretségében

Jöttem kies Radván² szép lakó helyében,

Hatvan 1700 közép idejében

Szent-Jakab havának legelső hetében.

Vigye véghez Isten ennek virágzását,

Még maradéka is ne érje romlását.

Irtá *Platthy András* szíves óhajtását

Akarván nevének itten maradását.

(A kötet 15. lapján.)

IV.

Tekintetes, nemzetes Tsitseri Ferencz uram testamentuma.

— Gúnyvers a XVIII. sz. első évtizedeiből. —

1. Mivelhogy Istennek szent decretumából,
Valaki születik, nem ment az haláltúl.
Hanem el kell menni az árnyék-világbúl.
Én is gondolkozom a nagy számadásról.
2. Látom közöl vagyok utolsó órámhoz,
Vacsorára hívnak a sárga halálhoz,
Megvallom nehezen megyek asztalához,
De tudom készen vár megtölt poharához.
3. De minekelőtte vele szemben legyek,
Szükség dolgaimról jó rendelést tegyek,
Vagy szerelmesimtül hogy vég-búcsút vegyek,
Elrendelvén dolgom utamnak eredjek.
4. Legelsőben hozzád fordítom beszédem,
Kedves házas társom, én egyetlen-egyem,
Tüled szerelmentül végbúcsúmat veszem,
Megbocsáss énnékem, mert sokat vétettem.

¹ E cím a kiadótól való.

² Zólyom-Radvány, a Radvánszky-család ősi birtoka.

5. Mint hitves társomat én úgy nem tartottam,
Imitt-amott jártam, dolgomat folytattam,
Jószágom eladtam, másokra ruháztam,
Mind(en) jobbágyimnak végét szakasztottam.
6. Minthogy gyermekim nincs a kinek testálnék,
Csak te vagy egyedül a kinek hagyhatnék,
Háládatlan hozzád higgyed nem is lennék,
Munkácsi ládámhoz hogyha közöl volnék.
7. Ott vagyon üresen, aztat neked hagyom,
Mely a felső várban pecsét alatt vagyon.
A benne-valóru! Dorkó számot adjon,
Porkolábot kértem, jól reá vigyázzon.
8. Fordéto! már reád Dorkóm szemeimet,
A ki meg nem szegted soha én kedvemet,
Kéért neked hagyom belső értékemet,
Egy nyakócz (?) kedvessel (?) Pripatri ebemet.
9. A többiről kérek, hogy nekem megbocsáss,
Ha úgy nem lehetett, oka ennek nem más,
Hogy sokszor nem akart szolgálni a pajtás,
Máskint mikor szolgált Tronf ki volt édes társ.
10. Hol vagytok? éltek-é? Én több szeretőim!
Kik minden időben vagytok követőim,
Vég-búcsúmat veszem tőletek kedvesim,
Mert halál kaszája vár reám lelkeim!
11. Hozzád a többi közt nyujtom szavaimot,
Jó Pripáncsi Panda tudván tagjaimot
Mire valók voltak, minden dolgaimot,
Kedved szerint jártad én kamaráimot.
12. Ivankóné ki vagy, láttam személyedet,
Csókkal is illetem mosolygó szemedet,
Vén tagjaidtul én nem vontam kedvemet,
Sokszor szorongattam ránczos kezeidet.
13. Gataly Jutkát is el nem felejthettem,
Mivelhogy hozzá volt minden eszem-kedvem,
Nem is titkolhatom tőle én szerelmem,
Kinél szabados volt pinzem és erszényem.
14. Már megbocsássatok mind közönségesen,
Ha . . . . . nem szolgált mikor kellett frissen,
Vénség nem engedte, tudhatjátok régen,
Jobban szükségtekről mert én is tehettem.
15. Mit hagyjak reátok, immár nem tudhatom,
Mik voltak, elmúltak, kit tudtok, jól tudom;
Mert reátok sokat kültöttem iránzom,
Hanem kövessétek nyomdokim kívánom.
16. Búcsúzom tőletek jó puskás szolgálaim,
Erdőben tzikoló én kedves kopóim,

- A míg szolgáltatok voltak sok vadaim,
Holtom után tudom, lesztek siratóim.
17. Tudjátok, hogy voltam jó jáger-mcstertek,
Azért imígy-amígy el ne temesetek;
Pánczélban, sisakban ültözzék egyitek,
Ló gyanánt egy kopót felülteztessenek.
  18. Papot is hozzatok, a ki predikáljon,
Dicsírt viselésem mind elő számláljon,
Micsodás volt éitem, ő arról tanétson,
Figyelmetességgel minden rá halgasson.
  19. Temetésem pengig czeremoniával,
Koporsóm bévonják habos tafotával,
Peczérem kísérjen hangos kürt-fuvással,
Úgy kísérjenek el sírva-zokogással.
  20. Az testamentom is légyen ilyen formán,
Túlem a mi marad mindenféle marhám,
Őrveim, kopóim, puskaporos táskám,
Annak hagyom, ki volt kedves öcsém, bátyám.
  21. Egy jobbik flintámat én *Bay Lászlónak*¹
Átok alatt hagyom, mint jóakarómnak,
A mellé kopót is egy párt, jót adjanak,
A kik engem sokszor megvigasztaltanak.
  22. Fiscus confiscalta négyféle ládámat,
Abból sem hagyom ki *Orosz Zsigmondomat*,²
Mivel úgy tartottam, mint uram-bátyámat,
Mert áztatta sokszor száraz ajakamat.
  23. Téged sem felejtlek el *Mokcsay István*,³
Mivel igen kedves atyámfia voltál,
Egy kristály pohárom van, a kívül ittál,
Néked hagyom, de úgy, hogy értem is igyál.
  24. *Ráti Gergely*⁴ téged is nem felejtlek,
Mikor jól tartottál akkor dicsértelek,
Vaskanál, srétformám mind tiéd legyenek,
Kopó e mellett kit Mlinának neveznek.
  25. *Kovács János* régi, jámbor jó szomszédom,
Megvallom, hogy nehéz túled elválásom,
A mely kis erdómet megittam a boron,
Zálogba van, nálad mindörökké hagyom.

¹ Valószínűleg a zemplénmegyei Bay családból.

² Ung megyében 1715-ben élt egy Orosz Zsigmond nevű alispán. V. ö. Nagy Iván VIII. 271. l. N. B. A Csicseri és Orosz család egy törzsből ered. U. o. III. 162. l.

³ Nagy Iván említi egy Mokcsay Istvánt, ki 1718-ban Ung m. szolgabírája volt. (L. VIII. 541.) U. ott olvassuk, hogy Csicseri Ferencznek, ki 1644 táján élt, felesége Mokcsay Ilona volt. V. ö. III. 163. l.

⁴ Ráthy: eredetileg ungmegyei régi nemes család; utóbb átszakadtak Ugocsa megyébe is. L. Nagy I.

26. *Mihály* kedves öcsém, a ki vagy *Tsitseri*,¹
Tudod familiánk az italt szereti,
Ha hamar nem hozzák nem sajnálja kérni,
Azt hagyom, tovább is kell exercealni.
27. Ezen jó erkölcsben foglalatoskodjál,
Mindennap jó reggel barátságra igyál,
Nemzetünk jó hírét ezen virtusokkal,
Neveljed naponkint példaadásokkal.
28. Hogy kezdjem el szómat nagyságos uramhoz,
Kik együtt vadásztunk gróf *Zay András*hoz,²
Nekem semmi közöm nem volt kopójához,
A kiket elhoztam, elpártolván máshoz.
29. Kiért megkövetem mint nagy jó uramot,
Hogy így megtréfáltam kedves barátomat,
Jóakaratiért háládatlanságot,
Mert pálinkás voltam adtam roszt jutalmot.
30. Hát te *Gegus János* ³ régi jó pajtásom,
Ki a vadászatban s boritalban másom
Vóltál — mindenekben — pálinkában társom,
Kis kő — nagy kő, ménykő szálljon rád kívánom.
31. Túled is búcsúozom, barátom *Sztretséni*,
Útnak ha indulok, egy passust fogsz írni,
Mivel igazságom ha találják kérni,
Hátha passusom is semmit sem fog érni.
32. Szent Péter ajtaján ott megtartóztatnak,
Jézus eleibe talán nem bocsátanak,
Te passusod mellett, más útra fordétnak,
A kiknek szolgáltam, ahhoz igazétnak.
33. De mivel az Isten éltem halasztotta,
A kinek mit hagytam, senki se másolja,
Mint éltem azelőtt, szememre ne hánya,
Mert farkas hús-ételt holtig el nem hagyja.
34. Akarnék még élni, hogy familiamnak —
Tanácsot adhatnék jóakaróimnak,
A kinek mie van, hogy ne csak magának
Tartsa, de hát vége van historiámnak.
35. Gutta-halat ménykő-lével vigyék a konyhára,
Szegény megholt *Tsitserinek* süssék a torjára;
Semmi szüksége nincs neki fényes menyországra,
Mert lelkínél nagyobb gondja volt kopóira.

(A kötet 17—20. lapjain.)

¹ 1717 táján élt egy Csicsery Mihály, ki az ungmegyei Csicsery családból való volt. V. ö. Nagy I. III. 163. l.

² Egy *Zay IV. András* mint ezredes halt meg 1734 L. Nagy I. XII. 337. l.

³ *Zólyom* megyében tényleg élt egy ily nevű nemes ember 1724. körül. V. ö. Nagy Iván IV. 357. l.

V.

Passio deflenda sortis Pannoniae.

— 1728. —

1.

Szegény Magyarország bánatját újítja,
Könyvező szemeit siralomra nyújtja,
Feit lecsüggesztvén könyveit árasztja,
Keserves beszédit e szókra fakasztja.

2.

Boldog Isten miért kesergetsz ennyire,
Mi okból kölykeket bocsátasz urakra,
Viperátul fajzott fiakot anyjokra,
Támasztasz ebeket kedves hazájokra.

3.

Nem tekinted-é meg sok vérontásimat,
Régi törvény szerint lött áldozatimat,
Gyakor vérben kevert vitéz karjaimat,
Melyek szabadságra hozhatnák hazámat.

4.

Péter ugyan szörnyen mesterit biztatja,
Hogy elállna túle az nem akarátja,
Vérontásával is azt megbizonyítja,
Mégis utoljára ő is megtagadja.¹

5.

Azalatt peniglen Judas mesterkedik,
Mi módon adhatná el urát — gondolkodik,
Azon gondolván hire nevededik,
De végre reménye sz . . . ban tapodtatik.²

6.

Pilatus előre aztat javasolja
A népnek, hogy semmi okát nem találja,
Miért ölhessék meg — méltán elbocsátja,
Ez a zsidó kiált és vérét óhajtja.³

¹ E versszak végén — a kéziratban — ez a latin utóirat, helyesebben magyarázat olvasható: »Petrus seu Clerus: etsi oportuerit tecum mori non te negabo.« A több strófhák utóiratait »u. i.« jelzéssel szintén a lap aljára írt jegyzetben közöljük.

² U. i. »Per Judam intelligit Autor Eppum. Agrien. quaerentem occasionem ut traderet filium hominis.« Erdődy Gábor gr., egri püspököt érti. Él 1684—1744., püspök volt 1715—1744-ig. Az ecclesia militans vezére a maga korában. Marcali említi, h. a Pragm. Sanctio elfogadása után III. Károlytól egy drága keresztet és titkos tanácsosságot kapott. V. ö. Szilágyi, A magy. nemz. tört. VIII. 223. l.

³ U. i. »Pilatus seu Personalis: Ego nullam causam invenio in illo, accipite et secundum legem vestram crucifigite.«

7.

Azonban két hamis tanu előálla,
Sok hamisságokat ott előszámlála,
Minden mesterséggel csak azon is vala,
Hogy az igazságot miképen eladja.¹

8.

Megláthatjuk itten az igaz nemes vért,
Bizonynyal anyjokhoz valamely kocsis fért
Ezeknek is, ezért nem a nemességért
Szólnak, hanem paraszt gaz atyafiokért.²

9.

Itt nagy ordítással zsidók felkiáltnak,
A nemesség ellen mindnyájan valának. —
Portiot fizetni — azon megállanak,
És hogy ettül soha nem recedálnának.³

10.

Kajafás peniglen minthogy főpap vala,
Hogy nemcsak portiot adna azon vala,
Hanem quartélyost is szélteben tartana,
Mint a több parasztság forspontot is adna.⁴

11.

János hűségében mindvégig marada,
Kereszt alatt állván bánatja árada,
Szíve fájdalmában csak meg nem fullada,
A mint is zsidókra sok izben támada.⁵

¹ U. i. »Et ecce venerunt duo falsa testimonia: Kenyesei et Gyürki.« Nagy Iván (VI. k. 203. l.) említ egy Kenessey Istvánt, ki az 1715, 1722 és 1729-diki országgyűléseken Veszprém megye követe volt s az 1715-diki országgyűlésen a vallási ügyekben választmányi tag. Ugyancsak Nagy Iván művében (IV. 502. l.) van szó egy Gyürky Istvánról is, ki 1721-ben egyike volt azoknak, kik az ev. egyház ügyében az uralkodótól Laxenburgban személyes kihallgatást nyertek. Nincs kizárva, hogy a versben előforduló két név ezekre vonatkozik. — Szilágyi, A magy. nemz. tört. VIII. 127. lapján is történik említés Kenessey István veszprémi követéről.

² U. i. »Et documenta damus, qua simus origine nati.« V. ö. Ovidius Átváltozások könyve, I. 415-dik sor.

³ U. i. »Clamabant autem Judei seu cis et trans Danubiani circuli: Tolle, tolle et crucifige eum!«

⁴ U. i. »Cajaphas, Primas Regni Aulae benevolentiam captans in enervationem Nobilitatis militat.« Magyarország hercegprímása ez időtájt (1725—1745-ig) Eszterházy Imre volt. Élt 1663-tól 1745-ig. L. Nagy Iván IV. 96. l. V. ö. Szilágyi, A magy. nemzet tört. VIII. 143., hol a versben foglaltakkal szemben magatartása igen előnyösen van feltüntetve, de nem általánosságban, hanem a protestánsok irányában. A Pragm. Sanctio keresztülvitele után az uralkodótól egy ékes gyűrűt kap. L. u. o. 223. l.

⁵ U. i. »Joannes Ketzler canonicus varadiensis praeter spem et expectationem et contra genium cleri, patriae libertates et immunitatem nobilitatis tuitus est; ne parem per decursum diaetae verum patriae amentem Posonium vidit.« Nagy Iván (VI. 148. l.) említ egy Ketzert, a ki 1741-ben címzetes makariai

12.

A vérszopó Kain personális tisztre
Vágyódván — erősen ugat nemességre,
De aztat nem éri az ő bolond feje,
Elbújhatik vele az ebek s . . . . be.¹

13.

Kik igaz hűségben végig maradának,
Minden tehetséggel csak azon valának,
Sőt protestatiót mindjárt beadának,
Hogy nemes emberek ne portióznának.²

14.

Mert ugyanis volna ez az Isten ellen,
Ugy megromlott hazánk szép törvénye ellen,
Nem különben király fogadása ellen,
Azért mind halálíg megmaradnak ebben.

15.

Isten szaporítsa s áldja az ilyeneket,
Boldogítsa minden igyekezeteket,
Virágoztassa meg ő szép nemzeteket,
Ellenben az Kajafás Júdás személyeket,

16.

Pilatus és zsidók Kain Pétereket,
Két hamis tanuval szólítsa ezeket,
Kemény számadásra húzza ő lelkeket,
János pedig nyerjen szép dicséreteket.³

püspök, de ennek keresztneve nem János, hanem István. Nem lehetetlen azonban, hogy ugyanazon személyről van szó; ez esetben természetesen vagy a kézirat, vagy Nagy Iván adata téves.

¹ U. i. »Kain seu Paulus Jeszenak concepit dolorem et peperit iniquitatem suspensionis assensionibus.« Jeszenák I. Pálról Nagy Iván (V. 334. l.) ezeket írja: »... mint nagy törvénytudó, és herczeg Eugennek, Schwarzenbergnek, Pálffy Miklósnak meghatalmazottja szép vagyont is szerze. Leginkább érdemeket szerze magának az által, hogy az 1715., 1723. és 1729-diki országgyűléseken, hol a cs. kir. uralkodó háznak trón-örökösödése a női ágra is kiterjesztetett, e határozat elfogadására különösen és fáradhatatlanul működött. Mely érdemeiért III. Károly királytól nyert pozsonymegyei javaira királyi adományt; és egyszersmind kir. tanácsos lett. Meghalt 1762-ben, kora 78. évében.« — Marczali is említi Jeszenak megjutalmaztatását a Pragm. Sanctio keresztülvitele ügyében tanúsított buzgókodásáért. L. Szilágyi, A magy. nemz. tört. VIII. 223. Marczali nagyon kiemeli Jeszenák bátor fellépését protestans követársai érdekében, kik a katolikus esküforma letételét megtagadták.

² U. i. »Justitia seu cis et trans Tibiscani una cum absentium tabula multum patitur et plurimos habet offensores neque enim eius vocem licet exaudire.«

³ U. i. »Et prout quisque se gessit accipiet mercedem.«

Jegyzet. L. a folio kötet 54—56. lapjain, a hol mint a bevezetésben részletesen ismertetett »Castrum doloris« egyetlen magyar darabja szerepel.

1728-ból való és eddig négy változatban ismeretes. Egyiket Thaly adta ki (Adalékok, II. 417. l.), a másikat Abafi a Figyelőben (XIV. 251. l.), harmadik a Nemzeti Múzeum kéziratárában található: Hung. in folio 129. s a negyedik az itt közölt.

A változatok eltérései a következők:

A versszakok számozása Abafinál és muzeumi kéziratban hiányzik, Thalynál meg van, valamint a radványi kötetben is. A cím: A.-nál: P. d. *forlús* P.; Th.-nál: Pannonia siralma. — 1728. (P. d. s. P.); a Nemzeti Múzeum kéziratában a vers felett még ez a felírás olvasható: »Scriptorum tempore Diaetae Poseniensis Anno 1728. celebratae, de variis Regni Hung. Personi Statibus sorte memorabilis Poëticus lusus.« Egyéb eltérések: *

1. stropha, II. sor: A.: könyvező h. könyező.
- > > u. o.: Th.: nyújtja h. nyítja; M.: nyútja.
- > > III. sor: A. és Th.: fejt h. fejét; M.: fejit.
- > > u. o.: M.: lecsüggesztvén h. lecsüggetvén.
- > > u. o.: A.: könyveit h. könyeit.
- > > IV. sor: A.: és Th.: keserves h. s keserves.
2. stropha, I. sor: A., M. és Th.: ennyire h. annyira.
- > > II. sor: A. és Th.: urakra h. urokra; M.: külkekre (valószínűleg tollhiba).
- > > III. sor: A.: viperátul h. viperáktól; M.: viperáktúl.
- > > u. o.: Th. és M.: fiakat h. fiakat.
- > > IV. sor: Th.: Tamasztas ebeket h. Tamasztasz, s ebeket... ;
M.: Tamasz(t)od s ebeket...

Abafinál, Thalynál s a Nemzeti Múzeum kéziratában ezután az itt következő versszak áll:

Nemdenem javaim óvelek közlöttem?
Nagy böcsületekben őket helyeztettem,
Mit vétettem¹ azért, hogy ezt érdemlettem,
Hogy korcsos² népemtül³ megkeserítettem!

3. stropha (A., M. és Th.: 4-dik) I. sor: A.: tekinted-é h. tekinted-e.
- > > ... .. II. sor: A.: lött h. lett; M. és Th.:⁴ tett.
- > > ... .. III. sor: M.: karjaimat h. kardjaimat.
- > > ... .. IV. sor: A.-nál így: Melylyel szabadságra hozhatnám hazámat.
- > > ... .. u. o.: Th.-nál így: Melylyel szabadságra hozhatnám magamat.
- > > ... .. u. o.: M.-nél így: Melyre szabadságra hozhatnám hazámat.
4. stropha (A., M. és Th.: 5-dik)⁵ I. sor: A., M. és Th.: mesterit h. mesterét.
- > > ... .. II. sor: A. és Th.: túle h. tőle.

* Rövidítések: A. = Abafi kiadása: Figyelő, XIV. 251. l.
M. = Nemzeti Múzeum kéziratai: Hung. in folio 129.
Th. = Thaly kiadása: Adalékok, II. 417. l.
R. = Radványi kézirat.

¹ M.: vitétem.

² M.: kortyos.

³ M.: népektül.

⁴ De Th. megjegyzi, hogy a kéziratban így van: lett.

⁵ Az e versszakot követő latin utóiratban Th.-nál és M.-ban hiányzik a »seu Clerus«, ellenben oportuerit után ott van: »me«.

4. stropha (A., M. és Th.: 5-dik) III. sor: M.: vérontásával h. vérontásával.
 » » ..... IV. sor: M.: megtagadja h. eltagadja.
 5. stropha (A., M. és Th.: 6-dik) I. sor: A., M. és Th.: peniglen h. pediglen.
 » » ..... II. sor: A.: adhatná el h. adja el; M. és Th.: adná el.
 » » ..... III. sor: A.: gondolván h. gondolkodván;
 » » ..... u. o.: Th.: Azon gondolván h. Azon gondolván hogy.
 » » ..... u. o.: M.: Azon gondolkodván hogy kére.
 » » ..... IV. sor: A. és M.: De végre mint boszszúja kiűzetetik (*így!*).
 » » ..... u. o.: Th.: De végre mint Bosnya kiűzethetetik.

Széljegyzet Th.-nál: »Judas = Quaerebat occasionem, ut traderet Filium hominis«; M.-ban: »Oh Juda, Juda! Quid Amice! Ad quid venisti?«

6. stropha (A., M. és Th.: 7-dik) I. sor: Th.: aztat h. aztot.
 » » ..... u. o.: M.: javasolja h. jovasolja.
 » » ..... II. sor: A.: A népnek h. A néphez.
 » » ..... III. sor: A. és Th. így: Romlásának, azért méltán elbocsátja.
 » » ..... u. o.: M. így: Romlásának, azért méltán elhalasztja.
 » » ..... IV. sor: A. így: De mihely megérti császár nem barátja.
 » » ..... u. o.: M. így: De miként megérti császár nem barátja.
 » » ..... u. o.: Th. így: De mihelyt megérti nem császár barátja.

A., M. és Th.-ban még egy ötödik sor is van:

A.: Ha így lesz azonban beszédét fordítja.

M. és Th.: Ha így lesz, — beszédét azonnal fordítja.

A latin utóirat Thaly szerint ez: »Pilatus: Ego nullam causam inveni in illo. — Iterum: Accipite et secundum Legem vestram crucifigite eum.«

A 7. versszak (A., M. és Th.: 8-dik) utóiratából Thaly kiadásában hiányzik a Kenyesei és Gyürki név.

8. stropha (A., M. és Th.: 9-dik) II. sor: A.: fért h. tért; M.: firt.
 » » ..... u. o.: M.: Bizonynyal h. Bizonyos.
 » » ..... III. sor: Th.: Ezeknek is azért h. Ezeknek, és azért.
 » » ..... u. o.: M.: Ezeknek nem is azért.
 » » ..... IV. sor: A.: atyafiokért h. atyafiakért.
 9. stropha (A., M. és Th.: 10-dik) I. sor: M.: felkiáltnak h. felkaltának.
 » » ..... II. sor: A.: A nemesség ellen h. A nemzetség ellen.
 » » ..... u. o.: M.: A nemesek ellen.
 » » ..... III. sor: A.: fizetni h. fizetve; M. és Th.: fizetne.
 » » ..... IV. sor: A.: ettől... recedálnának h. ettől... accedálnának.

Thalynál az utóiratból hiányzik — Judei után — »seu cis et trans Danubiani circuli«; a M.-ban hiányzik crucifige előtt: »et.«

10. stropha (A., M. és Th. : 11-dik) I. sor : A. : Kajafás peniglen h. Caja-
phas pediglen.
> > ... u. o. : M. és Th. : Caiphas pediglen.
> > ... III. sor : M. : quartilyost — széltében
h. quartélyost széltiben.
> > ... — ... IV. sor : M. : Mint a több parasztság
h. Mint az több paraszt.

Latin utóirata Thaly kiadásában : >Caiphas : Praestat Nobilem enervare
pro Rustico.«¹

11. stropha (A., M. és Th. : 12-dik) I. sor : M. : hűségében h. hívségiben.
> > ... II. sor : M. : bánatja h. bánatját.
> > ... III. sor : A., M. és Th. : fullada h.
hasada.
> > ... IV. sor : M. : A mint is h. Azt mint is.
Utóirata Thalynál : >Innocentia ubique tuta.«

12. stropha (A., M. és Th. : 13-dik) III. sor : A. : De aztat h. De azt ott ;
M. és Th. : De aztot.

> > ... IV. sor : Th. : vele h. véle.
Utóirat : M. és Th.-ban : >Cain : concepit dolorem et peperit iniquitatem.«

13. stropha (A., M. és Th. : 14-dik) I. sor : M. : hűségben h. hívségben.
> > ... u. o. : M. : végig h. végég.
> > ... II. sor : M. : tehetséggel h. tehetsíggel.
> > ... III. sor : A. és M. : beadának h. be-
adának.

Utóirata Thalynál : >Justitia multum patitur e plurimos habet offensos
neque enim ejusdem liceret vox audiri« ; M. : >Constantes usque in finem in
Justitia.«

14. stropha (A., M. és Th. : 15-dik) IV. sor : A. : ebben h. ezekben.

15. stropha (A., M. és Th. : 16-dik) II. sor : A. : igyekezeteket h. igye-
kezetöket.

- > > ... III. sor : A. : nemzeteket h. nemzetöket.
> > ... u. o. : M. és Th. : ő h. a.
> > ... IV. sor : A. : személyeket h. nemzeteket.
> > ... u. o. : M. és Th. : Kajafas Judás h.
Caiphas s Judás.

Utóirata Thalynál : >Et prout quisque se gessit, accipiet mercedem.«

16. stropha (A., M. és Th. : 17-dik) I. sor : A. : Pilatus és zsidók h.
Pilatus és zsidó.

- > > ... u. o. : M. : Pilatust és zsidót.
> > ... II. sor : A. így : Két hamis tanukat
sülyeszse ezeket.

- > > ... u. o. : Th. így : Két hamis tanuval
sillyeszse ezeket.

- > > ... u. o. : M. így : Két hamis tanuval
vesztesse ezeket.

- > > ... III. sor : A. : húzza h. hozza.

E versszak után az >Adalékok«-beli kiadásban — idézőjelbe téve — még
az >Eplatio Nominum« következik, mely a Nemzeti Múzeum kéziratában is
meg van a tárgyragok kivételével :

>Péter = clerust, Judás = egri püspököt, Pilatus = Personalist, két hamis
tanu = Kenesseit és Gyürkit, zsidók = Muraközi és tulsó circulusokat, Caiphas =
Primast, János = Keczeit, Kain = Prileszkit, Justitia = Tiszaközi és tulsó cir-
culusokat (jelent).«

¹ M. : Rustico h. rusticum.

VI.

*Nemesi mulatozás, 1776-ban.*¹

— Radvánszky János verse. —

1. Minthogy jeles dolgot írásba foglalni
Szottak s érdemesen szépen feljegyezni,
Annak ritkaságát világossá tenni,
Emlékezetét mert kár elfelejteni.
2. Kihez képest én is a pennához nyúltam,
Érdemes dolgunknak írásához fogtam,
Feledékenységbe — sokszor gondolkoztam —
Ne menjen a midőn Kassa nován voltam.
3. Ezerhét-százhetven és hat esztendőben,
Augusztus havának szinte kezdetében,
Mondja egyszer György² úr — szokott jó kedvében —
Mulassuk magunkat széna-gyűjtésében.
4. Gondolom magamban, hogy megyünk kaszákkal,
Vagy szénatakaró nagy hosszú villákkal,
S lesz dolgunk minékünk bezzeg a boglyákkal,
Azonban hát látom, hogy nincs oly szándékkal.
5. Ezeket örömmel hallgatta Jánosné,
Kinek barátságért ígérkezett Flughné,
Kár, hogy az urának hon kelle maradni,
Kit szottam valóban mindenkor tisztelni.
6. Víg-szívű Károly úr, hogy ezeket látja,
Vármegye tiszteit magához hivatja,
Kiknek színe előtt térdét kiki hajtja,
S az által hívségét örömmel mutatja.
7. Gyülekezik tanács tíz óraker reggel,
De senki sem tudta, mi okkal, mi véggel —
Egyezésünk után menjünk segítséggel,
Azt mondja praeses úr színes szíveséggel.
8. Ily tréfás szavára fogják a lovakat,
Csakhamar nyergelik, hozzák paripákat,
Peczérek kürtölnek, viszik a flintákat,
Pározzák nyújtózó s ásató kopókat.
9. De félénk praesesünk látván a felhőket
És a mellett égben szokott zengéseket,
Kimaradásával megsérti szívünket,
Azonban csak hozzák köpönyegeinket.
10. Kisszámú sereggel, hegy felé mentünkben
Bocsátjuk kopókat oly reménységünkben,
Hogy nyúlat ugratnak csekély vetésünkben,
De üresen tűzhez érteztünk mérgünkben.

¹ E cím a kiadótól való.

² Radvánszky VI. Györgyről van szó. Élt 1742—1810.

11. Himezni s hámozni a dolgot nem szoktam,
Azért ezeket is igazán felírtam,
Odaérkezéstül kevésbé tartottam,
Hogy léssen szomorú gyakorta fontoltam.
12. De hogy megszállottunk, szokott jó voltokját
Láttuk fejr-rendnek; tűz körül munkáját,
Mert érdemünk képest mutatta favorját
Azért magasztaljuk azoknak szép módját.
13. Minthogy tehát minket láttak szép kedvesen,
Láttuk mi is minket jó helyütt szívesen,
Azért is magunkat mulattuk rendezen,
Régi magyar módot követvén erősen.
14. Másnap korán reggel, szól teljes torokkal
A vadászó sereg menjünk húsz kopókkal
Nyulazni, csak közel, bár üres flintákkal,
Jöväünk nyereséggel vagy egy pár nyúlakkal.
15. György¹ úr, hadnagy, Váczy kapják puskáikat,
Utánok Pobeska, követi azokat
Miska szakács s peczér szerető kopókat
Drbala és Jancsi kedvelő flintákat.
16. Én pedig másfelé indulok Tamással,²
Noha nehéz vala ő neki nagy hassal
Követni a többet a lassú járással,
Csak gyakran árnyékba ledül nagy fúvással.
17. Kopóinknak száma mivel húszra mégyen,
Azt véltem magam is elégséges légyen,
Hogy üresen térünk azért egy kis szégyen,
De a ki meggyaláz peczérünk-ké légyen.
18. Hogy tűzhez érkezünk, látjuk várt urunkat,
Tiszteljük már eljött Györgyné asszonyunkat,
Ki hozott magával három kulacsokat,
És tehénhús-hajtó zöld jó ugorkákat.
19. Nemsokára aztán, hogy oda érkeztünk,
Csakhamar ebédhez jó kedvvel leültünk,
Hol egyrül, hol másrul tréfálgodni kezdtünk,
Végtére örömmel asztaltul felkeltünk.
20. A honnénd felkelvén kelleti kávénak —
Volt a puskapornak azutan kártyának,
Dohányozás után végre a dudának,
Azonközben pedig ártatlan tréfának.
21. Jön *Bohusné* is már kinek neve *Klára*,
Gyönyörű szépségű avicula rara,
Én kedves komámnak semper fuit chara,
Mert tudom, hogy soha nem hajt Revizára.

¹ L. előbbi jegyzetet.

² Beniczky Tamást érti, a mint a vers további részéből kitűnik.

22. Nem szükség, elhiszem, ezt bizonyítani,
Nem is kell példákkal ezt világosítani,
Mint hogy akárki is, ha fogom kívánni,
Fog énnékem erről bizonytságot adni.
23. Vacsora felett is vígan mulatoztunk,
De a mellett való csúnyácskák is voltunk,
Mert ártatlanok közt rútat is szólottunk,
Noha többet nem is, mintsem kellett ittunk.
24. A vacsora után kiki törli száját,
S nyomozva keresi az hálósipkáját,
És a mellett pedig saját nyoszolyáját,
Hozzák már tűzre is ledült csúrnek fáját.
25. Az egyik sátorba koma-asszonyával
Lefekszik Jánosné s kisasszony Suskával,
Másban pedig György úr az oldalcsontjával,
Harmadikban praeses kedves kutyájával.
26. Többi vendégeim a tűzhez szorulnak,
De a bogaraktul — kivált a druszámnak —
Nincs nyugta, azért csak fel s alá járkálnak
És az asszonyokkal igen csinoskodnak.
27. El nem hallgathatom azon rendes dolgot,
Hogy *Beniczky Tamás*¹ egy törököt fogott,
Melybe Éva asszony nemsokára hágott,
Csak kár, hogy akkor már Károly úr hortyogott.
28. Ki is nemsokára felkél s jár fel-alá,
Nincs nyugta sátorban, mert magános vala,
De senkinek köztünk az orrára szála,
Az egeknek azért legyen most is hála.
29. Reggel volt vadászat Györgynek² legfőbb gondja,
Álmos hadnagy pedig *schlechte zeit* azt mondja;
Tamás is vadász úr nem nyúlnak bolondja,
Ellentáll, többivel jobb időre hagyja.
30. György úr tehát maga ismét nyúlat úzi,
A Clára nevére szerencsését érzi,
S a többi uraság éhes lévén nézi,
Nedénges inasa kávé miképp főzi.³
31. Amint is az urak csakhamar kávéznak,
A sátorban együtt kényen tarokoznak,
Hogy egyről, hogy másról, renden nyájaskodnak,
Végtére ebédhez boglya helyett látnak.
32. Ebéd vége felé hoznak két nagy tálat,
Melynek az egyikén foglyot s süldő nyúlat,

¹ Talán azonos azzal a B. Tamással, a kit Nagy Iván említ (I. 300. l.)
s a ki 1821-ben halt meg.

² Radvánszky György.

³ E sor előtt áthúzva: Vallyon az inasom, vallyon mint kávé fo . . .

- A másikán pedig vizzik pisztráng-halat, —
 Úgy hiszem bárkinek kedves-izű falat,
33. Délután az véltem, hogy munkához fognak,
 Jól tartásom után majd estig kaszálnak,
 Azonban csakhamar hazafelé futnak,
 Mondván esztendőre, hogy azt kipótolnák.
34. Ki tudná leírni minden tréfáinkat
 Akkori virágzó szép mulatságinkat,
 Nem nagy de választott compániánkat,
 El nem felejthető jó harmoniánkat.
35. Azért nem is csuda, nehéz volt búcsúznunk,
 Olyan mulatságtul, hogy kellett elválnunk,
 Vagy akartunk, vagy nem, kellett meggondolnunk,
 Az egék rendelték, otthon okoskodnunk.
36. Egyedül (a) hadnagy bánkodik, hogy fárad(t),
 Oda mert vigásznak megadta az árát,
 Hogy a György¹ pipája épségben nem maradt,
 A kin megütköztén majdnem szíve száradt
37. Ottan levő szűzek tűnnek a szemünkbe,
 Hangos éneklések zeng még a fülünkbe,
 . . . . . mind a két kezünkbe,
 S azon mulatságot érzük a szívünkbe.
38. Leírni érdemet, — látom lehetetlen,
 Mert elmém megtompult azért elégtelen,
 Dolog méltósága nagy jeles peniglen,
 De emlékezetre fenmarad szüntelen.
39. Ily nemes mulatság kinek lehet sajnós,
 Bár nem is volt igen kaszálásunk hasznos,
 Melyet esztendőre nem lévén hijános,
 Megújítok viszont én *Radvánszky János*.
 (A kötet 60—64. lapján.)

VII.

*Mária Terézia halálára.*²

— Gyöngyösi János verse, 1780-ból. —

Nemzetek anyjának! kit egész Európa csudának,
 Tart vala, kit kesereg: köz, nemes s úri sereg!
 Két haza csókoljad hamvát s Duna mentere szóljad:
 Úgy vala mint kegyelem, Theresia lelke velem.
 Én közel esmerém nevedet fejedelmi vezérem —
 Két karom egy ereje, lelke, szerelme, feje!
 Két haza volt nálad, mint két szemed oszlopa, vállad;
 Mint emelésre merő, megvehetetlen erő.

¹ Ismét Radvánszky Györgyről van szó.² E cím a kiadótól való.

Bár ha parancsoltál, kegyes anyja nem asszonya voltál
 Ily anya szive, szava, csak maga népe java.
 Elhaladott immár közelebb a negyvenedik nyár,
 Engemet a szeretet, hogy kebeledbe letett.
 Mindazalatt nékem csuda-nyugodalom vala székem,
 Vig nap örömbe merült, Halcionomra derült.
 Széked alatt (ily nagy Magyaroknak egyedül vagy)
 Kard soha meg nem ütött, hold soha rám se sütött.
 Szárnyaidon ültem, sasi vállaidon kirepültem,
 Tölt, teli buza-kasom, mert közel örze sasom!
 A tudományt szálló, bölcs szívű Minerva s Apolló
 Ifjaimat nevelé, boldogok útja felé.
 Angiia! Lásd ha mit érsz velem egy Erzsébetet eszmérsz;
 Dánia — szólhat elől, Margitna hire felől.
 Bár Katalint fessék oroszok; Pulceria tessék
 Nemzeteket győzött hajdi Róma között.
 Thresia volt négynek summája; bizonynyal ez egynek
 Nagy neve négy nevetet talpa nyomába fektett.
 Férfi-nemet győző, Augustusokat megelőző . . .
 Mely kies orcza, szemek; ritka királyi remek!
 Angyali népének, sok nemzetek annyi nemének
 Érez-környéke, fala — emberi testben vala.
 Pásztora volt nyájnak, noha népe nevezte királynak.
 Óh csuda két nevezet, hogy foga benne kezét!
 A kegyelem s jóság az alázatos elme s igazság:
 Volt derekának öve, volt koronája köve.
 Bölceket esmerő tudománya: tudósokkal erő;
 Egy örök érdeme lett asszonyi rende felett:
 Részt ada kincsből, forrót alamizsna kezéből . . .
 Árvákon könyörült, szíve hogy adhat örült.
 Élete szentséggel; csuda — mint vete frigyét az éggel —
 Ritka fehér patyolat, hercegi bársony alatt.
 Ilyen az én délben ragyogó napom! Élete félben
 Hát marad-e? — Rebegek: óh mit akartok egék?
 Nyílik az ég! Honnan lehet ez? Követ érkezik onnan . . .
 Igy dörög és fenyeget: Thresia váltson eget!
 Rettenetes dörgés! s buzog ellene mennyi könyörgés,
 Hány nyelv, gyülekezet, nyújt fel az égre kezét!
 Boldog egék! Tőlünk lehetetlen — ereszszük előlünk . . .
 Thresia! Felfogodom, éltetemet érted adom.
 Nincs haladék . . . mégis nagy kincs, kire vágyik az ég is;
 Szünjetek óh magyarok! Vonnak az égi karok.
 Úgy de ha búcsút vész, hol az én flaimra hagyott rész?
 Édes anyám mit hagysz? Gyász-levetésre kít adsz?!
 Józsefet én szültem, Magyarok halmára hogy ültem . . .
 Bátor anyádtul válsz, édes atyádra találsz.

Mit kesereg szívem? Nem esett ki kezemből az ivem:
 Józsefem él (ez az ég bölcs keze) nékem elég.
 Silviusom léssen, búcsút Livinia vészem.
 Thresia mégy? — De ha még Józsefem élhet elég?

Finis.

(A kötet 69—71. lapjain.)

VIII.

*Lakodalmi vers.*¹

— Irta Gyöngyösy János. —

Házasodol, látom, mi bajod Gombási barátom?
 Téged is a szeretet lám kalodába vetett.
 Ifjú, szegénykedtél eleget, de ki nem menekedtél
 Asszonyi gyöngö köröm nyűgéből, óh nagy öröm!
 Nem vagy elégséges te magadra, hanem feleséges
 Életet élni szeretsz, zárt kezeidre veretsz.
 A pap is, úgy mint más ember (ez köznapi mondás)
 Vért, nem szilva-levet,² hordoz erébe hevet.
 A különös szentség, jó volna, lehetne ha mentség:
 Úgy de ha vére buzog, forr ere, szive mozog?
 Lángszín-formában ez az orcza sem ége hijában,
 Gyuladózásit elől-tűzve mutatta belől.
 Lám ha pirosollott orczád, szívére nyilallott.
 A soha nem heverő venusi titkos erő.
 Sára saját tested; mert jól tapogatva kerested, . . .
 Van mit rajta szeress, van miket ebben keress.
 Termete friss, rendes, szeléd és természete csendes,
 Lévén benne nemes indulat, elme szemes.
 Homloka sík márvány, ez alatt két barna szivárvány
 Görbén hajlik elé, két szeme fészke felé.
 Nincsen azért kárad, mert ez jeles érdemű párad
 Lészen ezért nyereség, tiszteletes feleség.
 Óh ki Haraszt-kereken lakozol s ülsz a papi széken,
 Jól szalad a kereked, már ha Gerendre reked.
 Jó kereket tettél szekeredbe, hogy utnak eredtél,
 Addig azonba futál, — asszonyi kézbe jutál.
 Új kereket hoztál, szükség legalább ha faluztál,
 Nincs mód rosz keréken járni Haraszt-kereken.
 Köss kereket mégis; nagy baj csak egy feleség is.
 A lejtőnek elegy lassú futással eredj!

(A kötet 71—72 lapjain.)

¹ E cím a kiadótól való.

² A kézirat — valószínűleg tollhibából — így van: levelet.

IX.

Ifjú tanulónak ama mondásból való elmélkedése:

»*Non aestas est laeta diu*«.

(Gyöngyösy János verse.)

Mely hamar a nyárnak víg folydogálási lejárnak,
 Hullnak el a levelek, fúnak az őszi szelek.
 Úgy bizony, eltelnek szaporán ha tavaszra kikelnek,
 Ifjak zöld idejek s vénül azonban fejek.
 Izzadozásokban ha ki nem gyűjt nyári napokban,
 Majd ha telére kerül, élete jajba merül.
 A ki pedig nyárban keres a zöldszínű határban,
 Élete téli fagyon nyugalomban vagon.
 Izzad azért tarlón, tapad és mozog a keze sarlón,
 Nappal eláll meleget, éjszaka híves eget.
 Így ki Minervával lakozik s e dolgot anyával
 Tartani frigyét akar; ifjú korában takar.
 Míg rövid éltének folyamatja — kinyilt idejének —
 Ád robotára nyarat, görbe kezekkel arat.
 Gyűjt tudományt, melyen vénsége telére kikeljen, . . .
 Akkor ezerszer örül fáradozási körül.
 Ifjú Minervának magam is mint édes anyának
 Érezvén erejét, szoptam ölébe tejét.
 Most van időm nyerek ne pedig here-módra heverjek,
 Mert nyár s gyenge tavasz teldegelése ravasz.
 Ennyire hogy nőttem vala, széles azonnal előttem
 Vizzel csergedező bőv jövedelmű mező.
 Im hol az én részem! Restek kenyerét ha nem észem,
 Munka van itt, de kies, — két kezem arra siess!
 Hogy tudományt vessek s virtust idejében lemessek,
 Arra vagyok köteles, példa van erre feles.
 Ifjú serénykedjél, nosza bölcsek után törekedjél, . . .
 Nyári napon s tavaszon gyül kamarádba haszon.
 Ifjú ne légy fősvény te magadhoz! Előtted az ösvény...
 Tisztességet aratsz, miglen ez útban maradsz!

(A kötet 72—73. lapjain.)

X.

Radvánszky Györgynek kopóiban lött kárvallásáról szóló egy jó barátjához küldett versekben foglalt tréfás panasza.

1. Azt hozza természet kiki maga súlyát,
 Sőt sokszor is titkos elméjének baját
 Meghitt barátjának panaszolja s mondja,
 Jaj-enyhítésének csak a' lévén módja.
2. Te vagy pedig lelke, szívemnek egy része,
 Kinek, tapasztaltam, oly jeles az esze,

- Hogy szeressed aztad, ki téged is kedvel,
Vadászatban mulas(s) magad is jó szívvel.
3. Aesopusi Xanthi kedves kutyájának —
Plinius Lisimachus jó vizslájának,
Írásba foglalták jeles szép híreket,
Álmélkodásra méltó, hogy írják ezeket.
  4. Hircanus volt egynek urátul a neve
Mely Lisimachusnak volt oly jeles híve,
Ura testét midőn égetni hogy lát(t)a,
Tűzbe ugrik, maga életét ott hagyta.
  5. Catabalo-béliek ebbel harczolni,
Albanus királyok orosz-leányt fogni
Szoktak. Elefantot, hogy kutya megöli,
Azt Nagy Sándor király csudálva szemléli.
  6. Egyiptomban ebek oly okosan élnek,
Krokodilusoktól, mert egyedül félnek,
Nilus viziben futva és másként nem isznak,¹
Lássad ezekben is, mely szép példát adnak.
  7. Aldinát Parnassus régenten siratta,
Minap Urpin² hegye velem együtt látta,
Kutya miatt való egy úrnak nagy kínját
Búslakodik azon, hogy elveszti fáját.
  8. Meg nem étélsz azért, hogy kopókról szólok,
Mely másoknak csekély és megvetett dolog,
Mi kettőnknél pedig igen jeles marha,
És mi nálunk annak böcsös nagy az ára!
  9. Egyébféle marhát mindítig vehetek.
Minden mulatságra, ha tetszik, mehetek;
Lehet részem abban, kit kívánja szívem,
Ha hogy vagyon pénzem és hozandja kedvem.
  10. De jó ebet minálunk nem szoktak árulni,
S kedveskedésképen nekünk azt küldeni,
A jó fajtú kölyköt, csak magunk neveljük,
Megcsal a reménység, ha -azt másban vetjük.
  11. Ily kutyáim voltak *Hangos*, *Sipos* névők,
Vadászimmal olykor majd egy tálból évők,
Melyek nyárban sokszor űzet³ kifáraszták,
S minden búmat könnyen elmémből kihajtják.
  12. Volt ezekben jó vér s nem tudtak hazudi,
Melyeknek én többet cselédemnél hinnin
Szoktam; voltak ezek kedvem nevelői,
Sok nyúlaknak, űznek⁴ koporsót szerző⁵

¹ V. ö. Phaedrusnál: Canes et corcodoli. Lib. I. XXV.

² Zólyom-Radvány közelében egy középmagasságú hegy

³ = űzet.

⁴ = űznek.

13. Sokszor csudáltam én, mi okbul cselekszik,
 Hogy kutyának eszét némelyek nem hiszik,
 Mondják benne elme-hasonlatosságot
 Bánom, hogy nincs nyelvek, látnak okosságot.
14. Az ember felejt, kit azelőtt látott,
 Térésben is olykor elveszti az utot,
 Ezek pedig engem jól megösmértének,
 Kalauz nélkül haza mindenkor tértenek.
15. Kopómban kiki tudta maga nevét,
 Szomorú volt nem látván urának kedvét,
 Vég, ha tapasztalta ösmérik szavamat,
 Tudják, ha én löttem, szózatból flintámat.
16. Kerestek mindnyájan télbe s nyárba szépen
 Lövés nélkül fogott vadat hadták épen,
 Vízben is az űzet¹ hamar kinyomozták,
 Predájuknak jelét ordítással adták.
17. Most is viselések szemeimbe tűnik,
 Kedves csiholások füleimbe zöngik,
 Domboknak öblei, sokszor azt hallották,
 Kedvünknek echóval feleletit adták.
18. De imé jaj! már hogy ezen drága kincsem,
 Szomorú házamnál s udvaromba nincsen,
 Mert egy csupor² farkas elállja útjokat,
 Felkonzolta őket s megette csontjokat.
19. Óh te kegyetlen vad, átkozott bestia!
 Hogy lettél kopómnak iszonyú hohéra,
 Holott ökröt inkább adtam volna néked,
 Melyből éh-gyomrod is jobban megtelheted.
20. Reményilem idegen sem fog megítélni,
 Tréfás panaszémet mertem hogy megírni
 Néked! Mert vadászat nemes elmét illet,
 Ha hogy ifjúság abban el nem sillet.³
21. Gondolom én aztat jobb egy comotio,
 Mintsem sudoriferum, vagy purgatio,
 Kártyában madador legyen ámbár solo,
 Vadászok én inkább mintsem mondjam: entro!
22. És sokkal hasznosabb egy nagy hegyet hágni,
 Mintsem több százt s lotyót szeretni és nyalni,
 Ha hogy mégis ebben valaki megítél,
 Nem hiszem, hogy abban legyen mi nemes vér.
23. Kérem újra jobban, veszem azt örömmel,
 Nem olvasom versét Momus nevő szemmel,
 Pennám, kardom, markom, tudják, hogy még élek,
 Őzzen,⁴ hogy ki csúfot, attul még nem félek.

¹ űzet.³ sülyedt?² csoport.⁴ űzzön.

24. Balgatag, ki véli, hogy világot éli,
Észszel légyen teli, tréfát ha gyűlöli,
Okosságban nincsen bolondságnak szele, —
Bolondságban vagyon okosságnak jele.

(A kötet 113—128. lapjain.)

Variánsok. Az itt közölt vers öt ívoldalra terjedő fogalmazatában a következő eltérések vannak:

A cím a fogalmazatban így hangzik:

Radvánszky Györgynek egy szíves barátjához küldett kopóiban lött kár-
vállásáról szóló versekben foglalt tréfás panasza.

1. versszak, I. sor: Azt hozza természet, *hogy* . . . ,
u. o. IV. sor: s mondja,
  3. versszak, I. sor: *Aesophns Xanthis* . . . ,
u. o. III. sor: . . . szép *héreket*,
  4. versszak, I. sor: *Durindes* volt . . . ,
u. o. II. sor: . . . *nagy kedve* (áthúzva);
  5. versszak, I. sor: *Castabanus béliek*, . . .
u. o. II. sor: *oroszlány* fogni . . . ,
  6. versszak, III. sor: . . . és *máskint* . . .
  7. versszak, II. sor: . . . velem *egyöt* . . . ,
  9. versszak, I. sor: . . . *mindelik* . . . ,
  10. versszak, III. sor: . . . csak magunk *lanétjuk*. —
  11. versszak, II. sor: *Velem együtt* (áthúzva) olykor . . . ,
  12. versszak, I. sor: Volt *ezeknek eszek* (áthúzva), . . .
  13. versszak, II. sor: . . . »némelyek« áthúzva felette: *okosak* . . .
u. o. III. sor: . . . *nints azoknak semiféle eszek* (áthúzva), . . .
u. o. IV. sor: *Holot tsak nyelv nélkül hiánossok ezek* (áthúzva).
  14. versszak: a fogalmazatban a 15. után van írva s egészen át van húzálva.
  15. versszak, III. sor: . . . ösmörök . . . ,
  16. versszak, IV. sor: . . . *ordétással* . . . ,
  17. versszak a fogalmazatban hiányzik.
  18. versszak, IV. sor: s *nem engedik rejtjük érdemes tsontyokat* (áthúzva).
  - A 19. és 20. versszak közt a fogalmazatban még ez a strópha olvasható:
Barátim is bánják, cselédem siratja,
Szokott örömiünknek ez keserves gátja,
Hegyek, völgyek, erdők ti is már sirjatok,
Hegyeknek öblei bútok jelét adjatok.
[Hogy a mely hangokhoz ti hozzá szoktatok]^a
  20. versszak, II. sor: . . . *panaszimat*.
u. o. IV. sor: *Hogyha* ifjuság abban el *mul silet*.
  - A 20. és 21. versszak közé ez a négy sor volt írva, de később áthúzta a szerző:
Heréltek szavánál kedvesebb muzsika,
Fülünkbe nem zöngik, annak ez az oka,
Reményilem idegen sem fog megtilni,
Néked ezek iránt, hogy mit mertem írni.
  22. versszak, III. sor: . . . *megétél*,
  23. versszak, IV. sor: *üz(z)en* . . . ,
- A vers után következő tréfás epitaphium fölé a fogalmazatba ezt írta Radvánszky György: Nem különben kedves kutyáinak föltött epitaphiumja.

¹ A fogalmazatban így van: *tobzást*.

² Ez a sor át van húzva.

Maga az epitaphium eredetileg így kezdődött:

Siste viator:
 Si forte
 Mortalibus insita curiosita Te impellit,
 Ut scire aveas,
 Cur hic moestissimus lamenter
 Atro notanda calculo 11ma Iduum Februarii
 In his concavis Nemoribus
 Dimidium ferme cordis mei abstulit
 auget dolorem,
 Quod
 Jacturam hanc pecunia refarcire non possim,
 Nec fures similis escae, accusare conveniat:

Ez a rész az első fogalmazatban át van húzva. A második fogalmazás eltérései:

dicata helyett: *exhibita*; ruri h. *in rure*; dies h. *die*; subivere h. *hic subivere*; quam quibusdam hominibus h. *quam hominibus*.

A fogalmazatot I. a különálló darabokból összerakott gyűjteményben, VII. sz.

XI.

*In amissam Morsikam venustissimam et sagacissimam Catellarum,
 Tulliolam blanditiis spect. dni Abrahami Platthy de Divék assuetam.*

1. Siratta valaha Argenis kutykáját,
 Hieroleander majmos Aldináját,
 De mostan gyászolja nyájas kopócskáját,
*Radvánszky Lászlóné*¹ kedves Morsikáját.
2. *Platthy Abraham* úr evvel nyájaskodott,
 Canicula már midőn hozzá szóllott,
 Rá nézve azt láttuk, ha ez úr mosolygott,
 Vidám kedvezéssel ő viszont vigyorgott.
3. Actaeon kopói között nem volt mása,
 Czinége szavánál kedvesbb cziholása,
 Uraknak örömet erdőn nyomozása,
 Sok vadnak koporsót szerzett gyors hajtása.
4. Elveszett, de immár jaj ez drága eb kincs,
 Radvánban² jó kedvek vadászoknak már nincs,
 Hogy felkereshessék csak reménységek sincs,
 Aranyat-czüstöt a' végre ámbár hints.
5. Kazáról³ jövőleg Garamszeg⁴ határán,
 Már valánk radváni kastélyunk udvarán,
 Hogy vagyunk gondoltuk tenyér-útunk partján,
 Azonban ott vész el: sír a cseléd kárán.
6. Keresi, kiáltja, kürtöli: kárt vallott,
 Kérdezi, — ki talál, elől, — ki mit hallott,

¹ Radvánszky II. Lászlónak (mh. 1758) két felesége volt; az első: báró Révay Johanna-Zsuzsanna (1754-ig), a másik: Szent-Iványi Anna-Mária.

² Zólyom-Radvány, a Radvánszkyak ősi fészke.

³ Sajó-Kaza, Borsod m., szintén Radvánszky birtok.

⁴ Zólyom m. beszteczzebányai járás.

Az erdön cziholást vallon¹ de nem hallott?
Pusztán-csonkán zengő csak szava maradott.

Echo.

7. Interea gelidis in vallibus ipsa valetio
Vox tua saepe mea voce sonabit. Abit.

Valedictio eius.

8. Radványi konyhátul immár eltávozom,
Asszonyom csézáján asétva nyújtózom,
Uri kanapéján nem lehet nyugodnom,
A Divéky úrnak ölébe ugrosnom.
9. *Rósika*² kisasszony, veled már nem játszok,
*János*³ úrfi után többé nem futkosok,
Márton mester uram tőled is búcsúzó,
Ondrejko peczérem néked valet mondok.

(A kötet 121—122. lapjain.)

XII.

*Teleki Miklós Menyekzői játéka, 1730-ból.*⁴

Menyekzői játéka egy már rekedezve éneklő és már numerusait is elvesztett, de igaz atyafiságos szívvel zengedező muzsának, melylyel mostani periodusait kedves úri atyámfjának Radvánszki László urannak minden jóknak kivánásával idvezli

Mantua, 23. X. 1730.

Gróf Teleki Miklós.

- Sponsus* :
1. Egészséggel ékes Viola,
Éretted szívem fáj vala,
De meggyógyúlt
S már nem vajúlt
Víg kedvű.
  2. Paradicsomnak almája,
Minerva kertének rózsája,
Hiblai méz,
Ha ki megnéz —
Beszéded.
  3. Virágokkal töltött koszorú,
Ékesítsen ne légy szomorú.
Szívem titkát
S víg tanácsát
Kövessed.

¹ vajjon.

² Radvánszky Rozália : Radvánszky II. László (mh. 1758.) és báró Révay Johanna-Zsuzsanna leánya, sz. 1742. — 1760-tól báró Prónay László felesége.

³ Radvánszky III. János, R. Rozália bátyja.

⁴ Ez cím a kiadótól való.

4. Örömrünk napja mert eljött,
Szivem reménységet olyat vött,
Hogy ma fészünk,
S evvel részünk
Lész jóban.
5. Jóban leszen, de olyanban,
Mely nincsen minden bokorban
Csak Vénusnál,
S ez alaknál
Találni.

- Sponsa* : 6. Mézzel, csaló léppel teljes beszédedet,
Szeretettel látom úri személyedet,
Hallottam sziréni szép éneklésedet,
Melylyel is szivemben bényomta szivedet.
7. Úgy van tiéd vagyok, törődben béleptem,
Gyenge lábocskáim lépve sződre tettem,
Melyben tollaimmal úgy békeveredtem,
Szabadság szándékát, hogy már le is tettem.
8. Látom, hogy rab vagyok, de víg lesz rabságom,
S maradni kívánok benne míg megaggom,
Elhidd rabszjaim soha el nem vágom,
Míg túled elválást ad halandóságom.
9. De megnézd Laczikám, hogy ne légy Protheus,
Vagy Ariadneját elhagyó Theseus,
Sőt légy szeretettel olyan mint Orpheus,
Vagy társát kesergő igaz Ptholomeus.
10. Szeretsz te, szeretlek én is s érdemedet,
Megvallom megnéztvén ritka értelmeket,
Értelmedhez úri s nagy születésedet,
Ezen hozzá tévén úri értékedet. —
11. Élünk hát te enyém, én is tied lévén,
Legelsőbb Istent mindenekben félvén,
Én téged tisztelvén, te engem szeretvén,
Vig lehetsz így részünk örök élet lévén.

- Sponsus* : 12. Jaj mit hallok ékes s drága kincs,
Kinél ma drágább sohol sincs
Kétes szived
S ezen íved
Háborgat.
13. Úgy látszik, hogy állhatatlannak,
Vagy épen ugyan csalfának,
Szolgád tartod,
És alítod
Hamisnak.
14. Ha szabad madár koromban,
Idegen fészekben nyugtomban,

- Másnak kára,
Lett hasznára,
Semmi az.
15. Igy van dolga ez világnak,
S az ifjú bolondságnak,
Míg csak fallál
S reá nem talál
Társára.
16. De már jutván oly fészekre,
S találván ily szerencsére,
Te hűséged
S eörökséged:
Lacziika.
17. Már élek csak te kedvedre,
Vágyok kegyes szerelmedre,
Ennek élek,
Míg az lélek,
Bennem lesz.
18. Az Garamnak visszájára,
Folyni kútfeje árára,
Mind meglehet
S meg is eshet
Ez inkább, —
19. Mint az, hogy én állhatatlan
Érdemedhez háládatlan,
Legyek kaitár
S kit sós tej vár
Oly macska.
20. Azért életem napjait,
Szentelve néked óráit,
Megnyughatol
És alhatol
Kedvedre.
- Sponsa*: 21. Tudod az szeretet nyughatatlankodik,
Társa szerelmében noha bizakodik,
De meg is mint hajó habokon hanykodik.
Mennél jobban szeret, jobban tusakodik.
22. Igy van az én dolgom, mert igen szeretlek,
Szeretlek míg élek s bennem él a lélek,
Én is hűségtelen, hogy legyenek, nem félek,
Tisztaság tüköre példájára élek.
23. De jaj a múzsáknak hallom éneklését,
Minerva szüzei kedves csevegését,
Amint felvehetem egyike jövését,
Nyilván erre vette mi felénk lépését.
24. Bizony Mercurius amint szemlélhetem,
Szapora lépésen amint felvehetem,

- Vajjon miért jön? okát mert fel nem lelhetem,
Pallástul jön, amint már vélekedhetem.
- Mercurius*: 25. Egészséggel nálunk kedves angyali pár,
Istennek áldása az ajtó előtt vár,
Voltatok hogy egymás nélkül eddig is — kár,
Egymás szerelmében melegedjete már.
26. Imé a múzsák is jönnek köszönteni,
Titeket kedvesim fognak megtisztelni,
Fognak mindennemű áldással illetni,
Illik hát magatok nálók kedveltetni.
- Clio*: 27. Révai Johanna Radvánszky Lászlóhoz
Eörök szeretettel megyen hív párjához,
Mint régen Leánder kedves Herójához,
Van reménységünk, de más szerencse folytához.
- Melpomene*: 28. Gerlicze szerelmét dúlja meg szerelmek,
Egymást mindenekben megértő értelmek.
Légyen példa nélkül rendes engedelme
Egymáshoz, s Istentül így lesz segedelme
- Thalia*: 29. Tiberius Grachus igaz szerelmével,
Éljen párosodó Lászlónk hív tüzével,
Ki is nem gondolván élete végével,
Váltotta társának éltit fel éltével.
- Euterpe*: 30. Alceste szerelme légyen varró himed,
Mint eő társát te is Johanna ez híved, —
Úgy szeresd, feláldozd érette hogy szived,
Igy emlékezetes lesz venusi íved.
- Terpsichore*: 31. Mint Marcus Plausius hív Orestilláját,
Szerette hívséggel tökéletes párját,
Szeresd te is ezen Minerva rózsáját,
Paradicsom kerte szép s ékes almáját.
- Erato*: 32. Porcia Brutushoz való kegyessége,
Ritka tisztaságú szeretete, ege,
Légyen élteteknek egymáshoz hívsége,
Ily példát követő színes ékessége.
- Calliope*: 33. Légyen az Úr Isten áldása rajtatok,
Hív gondviselése maradjon nálatok,
Éltetekül járjon távul minden átok,
Mindaddig míg épen koporsóba szálltok.
- Urania*: 34. Élted Sulpicia élte tisztaságát,
Leányom az Nasica ritka igazságát,
Élted hossza Nestor élte hosszóságát —
Haladja meg Cloris minden csinoságát.
- Polyhymia*: 35. Mint olajágakkal jeles magzatokkal,
Fényljk udvarotok úgy mint csillagokkal,
Az Isten-házának mintegy őrállókkal,
Hogy szolgálhassatok valahol azokkal.

Author: 36. Én is már muzsámnak hosszas éneklését,
Tiszta szeretettel teljes csevegését,
Concludálván eddig lött zengedezését,
Egy Amennel fogom meg tovább-menését.
(A kötet 123—128. 1.)

XIII.

Részegség gyalázata, ellenben józanság dicséreti.

1. A ki mást kárba hoz, szokták azt büntetni,
De eztet bíróhoz nem lehet idézni,
Titkos mérgét annak tudjad hogy körülni,
Része(g)ségrül szólok s fogom azt leírni.
2. Józanság társai szelédség, jámborság,
Csak ezek követik mit hozánd okosság;
Nem petyegnek azok, tudván hogy bolondság,
Megszólás és sok szó, mely undok rút hivság.
3. Részegség ellenben gonoszságnak atyja,
Mely az rosz erkölcsnek sógora és bátyja,
Szokásából sokszor hódot¹ is ugatja,
Undokul mint mérges és dühes egy kutya.
4. Józannal mulatni édes gyönyörsűég,
Oly urat szolgálni öröm és kiesség;
Szerencsés ha akad, oly társa feleség,
Ily szomszédal élni teljes jó egészség.
- 5, Szerencsétlen szolga, ha részeges ura,
Keservesen jajgat, ha ilyen hóhéra;
Az asszonynak férje fátensnek nagy kára,
Hogy ilyen szomszédja, kinek fakad or(r)a.
6. Józanság ellenben virtus oskolája,
Melynek csak jó erkölcs kellemetes fája,
Aztat az Úr Isten szereti és áldja,
Ki nem iszik sokat, ritkán van mi baja.
7. Pandora pixise ehhez a részegség.
Aztat szeretűknél vész minden egészség,
Tavaszig jó erkölcs hervad a szüzesség,
Kunyhóban sem lehet miatta békesség.
8. Tobzó, mind ki bőfönt, ártatlant is mocskol,
Látjuk hányszor hajdút, parasztot is csókol,
Helikon kútjából ivó mást nem csúfol,
Csil-csap emberekkel azért nem is társol.
9. Láttuk minap köztünk miként járt részeges,
Kinek tisztí jeles, lába egészséges;
Vonva vittik mások, ámbár nem beteges,
Fájt szívünk, hogy büszke és oly igen mérges.

¹ Holdat.

10. Egy szóval részegség észnek, testnek káros,
 Józsanság ellenben testben is főorvos,
 Látjuk hányszor botlik nagyon a ki boros, —
 Józan, — becsülettel sétál, léssen koros.
 (A kötet 129—130. lapján.)

XIV.

Ha kívánod tudni, mi légyen a grófság? . . .

Ha kívánod tudni mi légyen a grófság
 És az igaz ágybúl szottyant fő-méltóság —
 Térden állva kérjed zólyomi Sybillát,
 Régi nénjeinél nagyobb Ludomyllát;¹
 Ki midőn egy helyett hirdette csudáját,
 Akkor tovább viszi ördöngős munkáját.
 Hat sárkányon repül csaknem a felhőig,
 Azonban hat számár viszi Edelloig,
 Vén, füstös farkasak emberek képében
 Nyargalnak előtte, majd esnek kétségben.
 Verdigáljok helyes felül szekerére,
 Kínzó szerszámokat köttet tetejére,
 Fáklyák helyett hátul szurkos koszorúkat,
 Mindenütt ostrommal nyittat meg kapukat.
 Ha legyezőjével magát szellőzteti,
 Minden mozdulását nagy szélvész követi;
 Ha mosolygással kíván incselkedni,
 Azonnal fellegek szoktak ereszkedni;
 És ha valakivel kívánna szólni
 Akkor is menykövek szoktak lehullani.
 Ha pedig várában magát bezáratja,
 A szomszéd tartományt csaknem felfogatja.
 Mindenfelül küldi dühös tudományát,
 Szüntelen forgatja grófi talismánját.
 Nincsen oly vigasság egész országunkban,
 Hogy jelenlétével ne essék nyakunkban.
 És a mi keserves ő Sybillasága,
 Azt véli megbecsül gógös méltósága.
 Ha rozsdás s ízetlen úri beszédével
 A jó nemes embert rostálja nyelvével;
 És ha piacunkra viheti pofáját, —
 Hogy lássuk mázának rettentő csudáját,
 Kérünk Ludomilla maradj kastélyodban,
 Sirasd uraságod egyedül magadban.

¹ Forgách Ludmillára céloz, a zólyomi vár egyik urának, gr. Eszterházy Istvánnak, feleségére.

Mit tehetünk arról, hogy a szép természet
Néked bolondságot adott, másnak eszet.
Ha kedvünk lesz benne az udvariságot —
Másutt tanuljuk meg s másutt a hivságot,
Ülj fel azért, kérünk, Gönczöl szekerére,
Repülj szárnyaidon a világ végére.

(A kötet 131—132. lapján.)

BAROS GYULA.

ALVINCZY PÉTER ÉLETÉHEZ.

(Kassa város jegyzőkönyveiből.)

1613. sept. 20. Alvinczy uram supplicál megint az házáért, hogy megvehesse és az minemü pénzt adott volt az itt való házára, az böcsületes tanácstól kívánja, hogy megadják neki. Deliberatum: Az házat megengedik neki venni, de pénzt most nem adhatnak, mert nincs. Azt is meg kell tőle kérdeni, hogy az mit az ünnepeben predikált az nyilván való paráznák felől, hogy kicsodák azok.

1614. január 17. Item minthogy Alvinczy uram vasárnap nyilván predikált, hogy Varga Ötvös Istvánné és Nyíró Jakab feleségestől Széplakra ment volna és ott az pápista papokkal éczakának idején hivalkodtak (vagy dévajkodtak (?)) volna, azért felhivatta az becsületes tanács őket, de differálták mostan az dolgot: jobban kell végére menni és ha úgy találhatik, méltó büntetését vegye el mindenik; jóllehet Nyíró Jakab azért azt mondja, hogy ő temetésre és nem valami gonosz végre ment volt ki.

1614. 1. Maii. Fuit frequens amplissimus senatus in domo domini iudicis. Mivelhogy Alvinczy uramat az egri captalan infestálja az itt való háza felől és nem akarván magokat az captalan az transactiohoz accommodálni, találta meg Alvinczy uram az becsületes tanácsot, hogy mellette írának palatinus urunknak, ut suis iuribus defenderetur. Deliberatum: Irjanak mellette és Zörös György menjen el.

14. Maii. Zörös György megjöven palatinus urunktól az Alvinczy uram dolgában referálta az becsületes tanácsnak, hogy mivel az inscriptio s mind peng az egri captalannal való transactio helyes és stál, és mindaddig birhatja Alvinczy uram az házat, míg az 1000 frt az transactióban specificált terminus elő nem jön.

1614. 11. Decembris. Alvinczy uram is kér illendő szállást magának, ha Kedves szolgálatja, minthogy az egri káptalan sollicitálja az házat és resignálni kívánják tőle. Deliberatum: Isten áldomásával alkudjék meg az egri cáptalannal, azon leszen az becsületes tanács, hogy illendő és méltó szállást rendeljenek ő kegyelmének, mindazáltal ő kegyelme is tudakozzék felőle és ha oly házat és szállást tanál, segítséggel leszenek ő kegyelmének.

1615. 3. Martii. Alvinczy Péter uram supplicál, hogy az mi deák Vittebergában volna, annak valami pénzt küldenének. Deliberatum: Meg